

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία

Τάξη: Γ' Λυκείου & Απόφοιτοι

Ημερομηνία: 05 Οκτωβρίου 2025

Καθηγητές: Ομάδα Φιλολόγων Φροντιστηρίων Φάσμα

Ονοματεπώνυμο:

ΚΕΙΜΕΝΟ 1: Πολύβιος Πρόδρομος, «Παιδιά - εργάτες»

Ο Πολύβιος Ν. Πρόδρομος είναι εκπαιδευτικός με αντικείμενο διδασκαλίας τη Νεοελληνική Γλώσσα και τη Λογοτεχνία. Παράλληλα με το διδακτικό του έργο, αρθρογραφεί στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο. Τα ενδιαφέροντά του, μεταξύ άλλων, στρέφονται γύρω από θέματα που αφορούν τους νέους και την εκπαίδευση.

Η καθημερινή εικόνα στους δρόμους των μεγαλουπόλεων με τα δεκάδες παιδιά να εργάζονται ατελείωτες ώρες και παράλληλα σε απάνθρωπες συνθήκες, που ούτε οι μεγάλοι θα άντεχαν, αποτελεί αδιάψευστο μάρτυρα πως η εποχή μας άδικα διεκδικεί τον τίτλο «πολιτισμένη». Η ανεμελιά, το παιχνίδι, τα ξέγνοιαστα μαθητικά χρόνια, οι παιδικές φίλιες, η θαλπωρή, το χάδι, το γέλιο, τα φιλήματα είναι άγνωστα για παιδιά που αναγκάστηκαν να ενταχθούν –από την τρυφερή τους κιόλας ηλικία– στον χώρο της εργασίας και της παραγωγής. Σε έναν χώρο που τους δείχνει το πιο σκληρό του πρόσωπο κλέβοντας την παιδικότητά τους και στερώντας τους το δικαίωμα να ονειρευτούν μια καλύτερη ζωή.

Τα παιδιά, εργαζόμενα σε άθλιο εργασιακό περιβάλλον και υπό απάνθρωπες συνθήκες, ουσιαστικά κακοποιούνται. Φοβισμένα παιδιά, υπάκουα, υποτακτικά στις επιθυμίες των εργοδοτών τους. Παιδιά που ωριμάζουν πρόωρα και με τρόπο σκληρό, παιδιά που ξέχασαν πώς είναι να χαμογελούν, παιδιά των οποίων το μέλλον διαγράφεται ζοφερό και αβέβαιο. Προκαλούνται σε αυτά ψυχικά και σωματικά τραύματα, τα οποία μεταφέρουν σε όλη τους τη ζωή, γεγονός που θα τα εμποδίσει όχι μόνο να ολοκληρωθούν σωματικά και ψυχικά, αλλά και να ενταχθούν στην κοινωνία –αν προλάβουν– μεγαλώνοντας.

Και όσοι αφελώς πιστεύουν πως τα φαινόμενα της παιδικής εργασίας εκμετάλλευσης παρατηρούνται μόνο στις υποανάπτυκτες χώρες απλά εθελοτυφλούν, για να αποποιηθούν τις ευθύνες τους. Η πραγματικότητα έρχεται να καταρρίψει τον μύθο πως η παιδική εργασία είναι «προνόμιο» μόνο των φτωχών κρατών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Claire Brisset στη Le Monde Diplomatique, «η έλλειψη κανονισμών και οι ισχυροί μηχανισμοί διάβρωσης του δικαστικού και πολιτισμικού συστήματος προστασίας των παιδιών βρίσκονται σε πλήρη δράση και εξηγούν την ισχυρή επιδείνωση της κατάστασης τα τελευταία 20 χρόνια». Συνεπώς, η λέξη «ευημερία» είναι ατυχής και άνευ ουσίας, αφού δεν εμπεριέχει την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Το πρόβλημα είναι πολιτικό, κοινωνικό και ηθικό, όπως άλλωστε και κάθε κρίση, όπως άλλωστε και κάθε πρόβλημα. Η εργασιακή, και όχι μόνο, εκμετάλλευση των ανηλίκων έχει

δημιουργήσει μια σύγχρονη μορφή δουλείας. Ένα έγκλημα που ακούει στο όνομα trafficking και είναι γνήσιο τέκνο μιας ιδεολογίας που διαχωρίζει το ανθρώπινο είδος σε ανώτερους και κατώτερους, επιτρέποντας να ευδοκιμεί ένα ολόκληρο σύστημα παραοικονομίας στις πλάτες των ανηλίκων. Τα στοιχεία όμως για την παιδική εργασία και εκμετάλλευση, όποια μορφή κι αν παίρνει αυτή, φαίνεται να αγνοούνται ή να αποσιωποούνται από την κρατική εξουσία, «επιτρέποντας» με τον τρόπο αυτό τη διαιώνιση της παιδικής εκμετάλλευσης.

Η εξαθλιωμένη εικόνα των παιδιών-εργατών πιστοποιεί πως τα δικαιώματα του παιδιού (ασφάλεια, εκπαίδευση και αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης) συνθλίβονται με την ίδια ευκολία που συνθλίβονται τα δάχτυλά τους στις βαριές εργασίες. Με την ίδια ευκολία που συνθλίβεται η ψυχή τους από την ανάγκη τους για επιβίωση. Η παιδική εργασία-εκμετάλλευση δεν είναι σύγχρονο φαινόμενο, αλλά αναντίρρητα έχει γιγαντωθεί λόγω κρίσης και για τον λόγο αυτό οφείλουμε να το προσεγγίσουμε με υπευθυνότητα.

Κι αν καμιά φορά σκύβουμε το κεφάλι περνώντας μπροστά από παιδιά εργάτες – δούλους, είναι από ντροπή και γιατί ξέρουμε πως είναι αλήθεια αυτό που η Γαλάτεια Καζαντζάκη έγραψε:

«από την κόλασή μου σου φωνάζω,
εικόνα σου είμαι κοινωνία και σου μοιάζω».

Πολύβιος Ν. Πρόδρομος

ΚΕΙΜΕΝΟ 2 : «Καταπάτηση Δικαιωμάτων Παιδιού»

Σήμερα, αφού οι άνθρωποι συνειδητοποίησαν ότι πρέπει κάπως να διασφαλίσουν τα δικαιώματά τους, συνειδητοποίηση που προέκυψε από αιματηρούς αγώνες, πόνο, θυσίες και ανθρώπινες ζωές, θεσπίστηκαν διάφοροι οργανισμοί σε διεθνές επίπεδο και συντάχθηκαν κείμενα γραπτά, όπως η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με σκοπό ακριβώς την κατοχύρωσή τους.

Τα δικαιώματα αυτά όμως συχνά παραβιάζονται συνειδητά και μη, και το φαινόμενο παρατηρείται κυρίως στις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες. Και γι' αυτό ακριβώς, επειδή είναι ευάλωτες για οποιοδήποτε λόγο, αδυνατούν να δραστηριοποιηθούν και να αντιταχθούν στην καταπάτηση των δικαιωμάτων τους, δεν προβαίνουν σε διεκδίκησή τους και γίνονται θύματα εκμετάλλευσης. Μία τέτοια ευάλωτη κοινωνική ομάδα είναι τα ανήλικα παιδιά. Τα παιδιά δεν έχουν την κατάλληλη παιδεία εξαιτίας της μικρής τους ηλικίας, δεν έχουν κριτική σκέψη, ούτε δύναμη να αντισταθούν στην εκμετάλλευσή τους. Ο χαρακτήρας τους είναι εύπλαστος καθώς είναι ακόμη αδιαμόρφωτος, μιμούνται τους μεγαλύτερους και παρασύρονται εύκολα χωρίς επίγνωση της κατάστασής τους, που θα τα ωθούσε ίσως σε κάποια αντίδραση. Έτσι, αδίστακτοι άνθρωποι καταπατούν τα δικαιώματα των παιδιών για τροφή, στέγη, ενδυμασία, οικογενειακή θαλπωρή, μόρφωση και παιχνίδι.

Ένα απ' τα θεμελιωδέστερα δικαιώματα των παιδιών είναι να έχουν ένα επαρκές επίπεδο διαβίωσης, στέγη, τροφή, να περιφρουρείται η σωματική τους ασφάλεια και να έχουν πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες, αυτονόητα αγαθά για την επιβίωση τους. Ακόμη όμως κι αυτά τα αυτονόητα αγαθά στον εικοστό πρώτο αιώνα δεν εξασφαλίζονται όχι μόνο στις λεγόμενες υπανάπτυκτες χώρες, αλλά και στον λεγόμενο προηγμένο δυτικό κόσμο.

Πολλά εκατομμύρια παιδιών στη Αφρική λιμοκτονούν και πεθαίνουν καθημερινά από την πείνα ή αποδεκατίζονται από ασθένειες μην έχοντας στοιχειώδεις ιατρικές υποδομές και εμβολιασμούς. Το πόσιμο νερό, που σπαταλιέται στις δυτικές κοινωνίες, είναι δυσεύρετο, οι πηγές απ' όπου πίνουν νερό μολυσμένες απ' όπου μεταδίδονται ασθένειες, όπως η ελονοσία, ξεχασμένες στον 21ο αιώνα. Δεν έχουν στοιχειώδη φάρμακα, υποσιτίζονται και καθημερινά αποδεκατίζονται εκατοντάδες παιδιά αβοήθητα.

Κι ενώ θα περίμενε κανείς ότι τα δικαιώματα επιβίωσης των παιδιών στις προηγμένες χώρες είναι τουλάχιστον εξασφαλισμένα, τα στοιχεία έρχονται ν' αποδείξουν ότι ακόμα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση το φαγητό, η στέγη και η περίθαλψη για πολλά παιδιά είναι στοιχεία πολυτέλειας. Βάσει στοιχείων που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από τα 78 εκατομμύρια πολιτών της ΕΕ που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας ένας στους τέσσερις είναι παιδί. Με άλλα λόγια, 14.820.000 παιδιά, δηλαδή το 19% των παιδιών που ζουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, απειλούνται από τη φτώχεια.

Το μέλλον γι' αυτά τα παιδιά διαγράφεται ζοφερό, καθώς δεν τους δίνεται καν η δυνατότητα να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και να διευρύνουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους αλλά και την κοινωνική τους θέση μέσα από το σχολείο. Βασικά δικαιώματα του παιδιού όπως το δικαίωμα στη μόρφωση και το δικαίωμα στο παιχνίδι είναι άγνωστα γι' αυτά τα παιδιά.

Η οικονομική συνεισφορά τους στον ελλιπή οικογενειακό προϋπολογισμό αποτελεί τον βασικότερο παράγοντα που ωθεί τα παιδιά στην εργασία και κατ' επέκταση στην εκμετάλλευσή τους από πολύ μικρή ηλικία. Ο κυρίαρχος ρόλος του οικονομικού παράγοντα στην έναρξη της παιδικής εργασίας γίνεται φανερός, αν εξετάσει κανείς την οικογενειακή προέλευση των παιδιών. Πρόκειται, κυρίως, για παιδιά οικονομικώς ασθενέστερων οικογενειών, αναλφάβητων και σε μεγάλο ποσοστό προσφύγων.

Και η σκληρότητα απέναντι στα παιδιά δεν περιορίζεται εδώ. Το φαινόμενο της παιδικής κακοποίησης έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις κατά τα τελευταία χρόνια. Πρόκειται για ένα ζήτημα, οι συνέπειες του οποίου έχουν διάρκεια και επηρεάζουν και τη μετέπειτα ζωή του παιδιού, μετατρέποντάς το σε έναν προβληματικό ενήλικο.

Άρθρο από τον ημερήσιο Τύπο

ΚΕΙΜΕΝΟ 3 : Λευτέρης Παπαδόπουλος, «Κάποτε θα 'ρθουν»

Το τραγούδι «Κάποτε θα 'ρθουν» είναι ο ύμνος στους ευάλωτους και στην ελπίδα. Τα παιδιά μόνα τους δεν μπορούν να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους απέναντι στις κακοτοπιές. Ο Παύλος Σιδηρόπουλος συμπράττει με τον Λευτέρη Παπαδόπουλο (στίχοι) και τον Μίκη Θεοδωράκη (μουσική) και δημιουργείται το εν λόγω κομμάτι που έμεινε ως μία από τις πιο χαρακτηριστικές ερμηνείες του «Πρίγκιπα των Εξαρχείων»

Κάποτε θα 'ρθουν να σου πουν
πως σε πιστεύουν, σ' αγαπούν
και πως σε θένε

Έχε το νου σου στο παιδί,
κλείσε την πόρτα με κλειδί
ψέματα λένε

Κάποτε θα 'ρθουν γνωστικοί,
λογάδες και γραμματικοί
για να σε πείσουν

Έχε το νου σου στο παιδί
κλείσε την πόρτα με κλειδί
θα σε πουλήσουν

Και όταν θα 'ρθουν οι καιροί
που θα χει σβήσει το κερι
στην καταιγίδα

Υπερασπίσου το παιδί
γιατί αν γλιτώσει το παιδί
υπάρχει ελπίδα.

Λευτέρης Παπαδόπουλος, «Τα τραγούδια μου».
Άπαντα, εκδ. Κάκτος, 2002

ΘΕΜΑ Α

A1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά το περιεχόμενο των δύο πρώτων παραγράφων του **Κειμένου 1** («Η καθημερινή εικόνα ... μεγαλώνοντας») σε μία παράγραφο 60 – 70 λέξεων.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. α. Σε καθέναν από τους παρακάτω ισχυρισμούς να δώσετε τον χαρακτηρισμό «**Σωστό**» ή «**Λάθος**» με βάση τα **Κείμενα 1 και 2**.

Κείμενο 1

1. Το μέλλον των παιδιών - εργατών είναι επισφαλές.
2. Τα παιδιά - εργάτες μετά την εργασία τους ζουν μια ζωή, όπως τα υπόλοιπα παιδιά που δεν εργάζονται.
3. Το πρόβλημα της παιδικής εργασίας το αντιμετωπίζει η κοινωνία μας με υπευθυνότητα.

Κείμενο 2

4. Οι ανθρώπινες κοινωνίες έχουν αντιληφθεί την ανάγκη για σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα.
5. Τα ανθρώπινα δικαιώματα, εκούσια ή ακούσια, καταπατώνται.

Μονάδες 10

B2. α. Ποιος είναι ο ισχυρισμός του συγγραφέα στη δεύτερη παράγραφο («Τα παιδιά, εργαζόμενα σε άθλιο εργασιακό περιβάλλον ... –αν προλάβουν– μεγαλώνοντας» του **Κειμένου 1**; (Μονάδες 2) Με ποιον τρόπο αναπτύσσει τον παραπάνω ισχυρισμό; (Μονάδες 4) Ο τρόπος που επέλεξε να τον αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεσή του; (Μονάδες 3)

β. Ποιος είναι ο τρόπος και το μέσο πειθούς στην 5η παράγραφο (Κι ενώ... από τη φτώχεια) του **Κειμένου 2**; (Μονάδες 4) Να εξηγήσετε τη σκοπιμότητα που υπηρετεί. (Μονάδες 2)

Μονάδες 15

B3. α. Να σχολιάσετε τη χρήση των σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις (**Κείμενο 1**): (Μονάδες 4)

- «πολιτισμένη» (1^η§)
- - από την τρυφερή τους κιόλας ηλικία- (1^η§)
- «προνόμιο» (3^η§)
- «από την κόλασή μου σου φωνάζω, εικόνα σου είμαι κοινωνία και σου μοιάζω». (6^η§)

β. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στην παρακάτω πρόταση του **Κειμένου 2** και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της: **«Έτσι, αδίστακτοι άνθρωποι καταπατούν τα δικαιώματα των παιδιών για τροφή, στέγη, ενδυμασία, οικογενειακή θαλπωρή, μόρφωση και παιχνίδι»**. Να δικαιολογήσετε την επιλογή της αρχικής σύνταξης από τον συγγραφέα. (Μονάδες 1+3+2 = 6)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το βασικό θέμα του **Κειμένου 3**; Αξιοποιώντας τρεις (3) κειμενικούς δείκτες να το σχολιάσετε και να διατυπώσετε την προσωπική σας άποψη. (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες των **Κειμένων 1** και **2**, να συντάξετε ένα κείμενο (350-400 λέξεις) που θα αναρτήσετε στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, παρουσιάζοντας τις επιπτώσεις της παραβίασης των παιδικών δικαιωμάτων για τα ίδια τα παιδιά, καθώς και τις προτάσεις σας για τη διασφάλισή τους.

Μονάδες 30

Ευχόμαστε Επιτυχία!!!